

Petak, 23 Prosinac 2022 02:09

Utjecaj izgradnje Zračne luke Trebinje na sliv rijeke Omble (I): Betonizacija u dubrovačkom zaleđu već je jednom utjecala na protok vode na izvoru Omble

Piše: [Davor Mladošić \(/component/k2/author/485-davor-mladošić.html\)](https://component/k2/author/485-davor-mladošić.html)

(/media

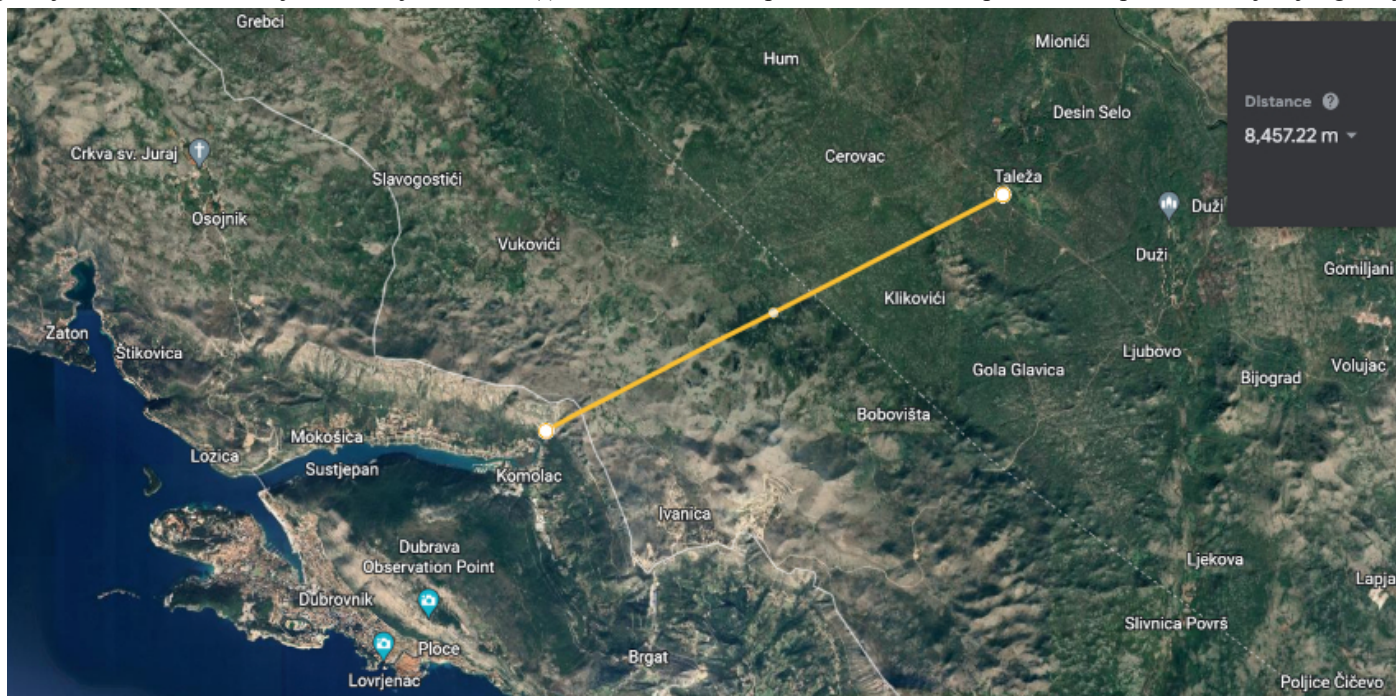
/k2/items/cache/bd55be155eed3d815558e5a3d077bf92_XL.jpg)

Samo osam i pol kilometara od izvora Omble u RS kane graditi aerodrom

Foto: screenshot Google Earth

U listopadu 2020. godine predsjednik Srbije Aleksandar Vučić prigodom posjeta srpskog člana Predsjedništva Bosne i Hercegovine Milorada Dodika objavio je kako Republika Srbija kani financirati izgradnju zračne luke pokraj Trebinja. Ta vijest glasno je odjeknula na jugu Hrvatske u kontekstu političkih odnosa i geostrateškog značaja jednog takvog objekta, za koji se, uz blizinu međunarodne Zračne luke Dubrovnik, povezane s brojnim destinacijama u svijetu, kao i zračnih luka u Tivtu i Mostaru, teško može naći ekonomska računica. Politička i geostrateška računica, gledano iz perspektive Republike Srpske i patrona Republike Srbije puno je jasnija.

No, ono što je za sami jug Hrvatske, točnije za sami grad Dubrovnik i njegove stanovnike puno važnije jest kakav bi utjecaj izgradnja takvog objekata imala na njihovo osnovno životno pravo – pravo na vodu.

Foto: screenshot Google Earth

Prostor grada Dubrovnika stisnut je između mora i granice s Bosnom i Hercegovinom, a najuži dio nalazi se u dnu zaljeva Rijeke dubrovačke, zaljeva u koji se ulijeva rijeka Ombla, ponornica koja tu izvire, na svega dva i pol metra nadmorske visine, te svojim, na površini tek tridesetak metara dugim vodotokom, stvara spektakularni prizor zaštićenog krajobraza čiji je značaj prepoznat još u vrijeme Dubrovačke Republike. Ipak, uzalud Dubrovčanima takva zaštita ako se ne budu mogli zaštititi utjecaja na tu rijeku iz druge države, a čija se granica prostire tik iznad mjesta na kojem ponornica Ombla izbacuje u nedugo korito dragocjenu vodu, u prosjeku danas 23,77 kubičnih metara u sekundi, i tako opskrbljuje dubrovački Vodovod.

Foto: Davor Mladošić

Nekada je Ombla na površinu u godišnjem prosjeku donosila više od 28 kubika vode u sekundi i baš to smanjenje prosječnog protoka uzrokovanog betonizacijom korita, uz Omblu povezane, rijeke Trebišnjice u dubrovačkom zaleđu na prostoru Bosne i Hercegovine, koje se provodilo od 1981. do 2012. godine može biti primjer kako neki budući građevinski zahvati na tom području mogu devastirajuće djelovati na sam izvor Omble.

Iako Ombla kao ponornica nije dovoljno istražena te različiti stručnjaci navode kako se njen sliv procjenjuje na prostor od 600 pa čak do tisuću kvadratnih kilometara, ipak je poznato da izvor Omble sa svojim vodonosnicima iznad njega utječe prelijevanjem u vrijeme povećanih i čestih oborina i na druge izvore poput Zavrelja te samim tim kvaliteta vode s izvora Omble nema samo utjecaj na vodoopskrbu užeg dijela Dubrovnika već i njegova šireg administrativnog područja.

Područje sliva od 600 ili tisuću kilometara četvornih, u slučaju izgradnje zračne luke na području Taleža, sela pokraj Trebinja uz koje bi trebala prolaziti neka buduća pista, zapravo je sasvim svejedno, jer ono se nalazi svega – osam i pol kilometara od izvora Omble.

Foto: screenshot Google Earth

Nije potrebna imati suviše bujnu maštu za zaključiti kako radovi na jednom takvom objektu kao što je izgradnja aerodroma mogu itekako utjecati na izvor do kojeg voda dolazi i iz sliva koji se proteže ispod tog budućeg mega gradilišta.

Različiti su aspekti na koje bi se u slučaju početka radova na izgradnji trebinjske zračne luke trebalo obratiti pozornost. Osim samog protoka, koji mora ostati u količinama dostatnim za opskrbu vodom 43 tisuće stanovnika i još barem dvadesetak tisuća gostiju svakog dana u jeku turističke sezone, a koje je i sušeno razdoblje te on može pasti i na svega 4,3 kubična metra u sekundi, tu je i aspekt njene kakvoće, ali i nezanemarivo očuvanje bioraznolikosti na samom izvoru i vodonosnicima, odnosno „bazenima”. Izvor pripada području ekološke mreže Natura 2000 Paleoombla – Ombla, a nakon što je DNA analizom vode tijekom speleoloških i biospeleoloških ukazano da se u tim vodama nalaze i primjerci čovječje ribice (*Proteus anguinus*), njene jedinke u nastavku ovogodišnjih istraživanja su i pronađene (video u prilogu).

Naravno, nije samo čovječja ribica značajna, područje izvora, a do danas je glavni kanal izvorišta istražen do dubine od oko 40 metara, ali se proteže na najmanje stotinu metara, plus bočni kanali, jedno je od najbogatijih na svijetu špiljskom faunom. Dosad je zabilježeno oko 200 vrsta, mnogih endemskih.

Cijelo područje rijeke Omble pripada kršu Paleoomble koje je svojim značajkama jedinstveno u sklopu Dinarida, a kroz taj krš oborinska voda šireg područja Popova polja u Bosni i Hercegovini, u koje ponire i Trebišnjica, drenira se podzemnim tokovima prema nizu izvora od kojih je izvorište Omble najznačajnije. Također cjelokupno područje Paleoomble karakterizira iznimno velik broj špilja. Krš je to u svojoj punoj ljepoti i osjetljivosti i nepredvidljivosti i ta nepredvidljivost općenito nedovoljno istraženog područja u ovom trenutku čini se kao prva prepreka kod izgradnje aerodroma uz selo Taleža, devet kilometara zapadno od Trebinja, osam i pol kilometara sjeverno od izvora Omble.

U nastavku teme: Što je pokazalo istraživanje banjalučkog Instituta za građevinarstvo „IG” u Elaboratu za prethodnu procjenu o utjecaju na životnu sredinu izgradnje i rada aerodroma Trebinje.

Sadržaj je objavljen u sklopu projekta poticanja novinarske izvrsnosti Agencije za elektroničke medije.

*Dozvoljeno prenošenje sadržaja uz objavu izvora i autora